

Tạp ghi

Thăm Úc cho biết sự tình

Bùi Đức Hợp

Theo lời mời của một người bạn, tôi đến thăm Úc và cộng đồng người Việt tại đây vào dịp Tết tây và Tết ta năm 2004, mùa đông băng giá ở Mỹ là mùa hè oi bức ở nam bán cầu. Bài tạp ghi dưới đây không nhằm mục đích mô tả các danh lam thắng cảnh tại Úc, vì đề tài này đã được sách báo và các AHCC viết nhiều rồi mà chỉ nêu lên một vài khác biệt giữa Úc và Mỹ qua cái nhìn của tôi.

Trong hơn 2 tháng trời rong ruổi, tôi đã đi hầu như gần hết bang New South Wales (NSW), lãnh địa thủ đô Canberra (ACT), và bang Victoria với tổng số dân 11,926,900. So với dân số Úc 20,033,780, kể như tôi đã sờ một nửa con voi. Tuy vậy nếu có gì sai sót, xin các thân hữu sống lâu năm ở Úc phủ chính.

* * *

Khi dạo quanh Sydney, thành phố lớn nhất với dân số 4 triệu, thủ đô Canberra với 323 nghìn dân và Meo Bần (Melbourne), thành phố lớn thứ nhì với số dân 3.5 triệu, tôi có cảm giác như đang tham quan một thành phố nào đó trên đất Mỹ vì chỗ nào cũng bắt gặp các tiệm bán đồ ăn nhanh (fast food) quen thuộc Mc Donald, KFC, Hungry Jack's, những khách sạn Hyatt, Marriott, Crown ..., những siêu thị Woolworth, Kmart ..., những trạm xăng Caltex, Shell, Mobil ...

Cái xấu bao giờ cũng dễ lây lan. Từ đô thị sầm uất đến hang cùng ngõ hẻm, hiện tượng vẽ bậy bạ trên tường, trong và ngoài toa xe điện, trên công trình sự ...không phải là hiếm. Thêm vào đó, tệ nạn cần sa, ma túy khá phổ biến. Cũng như Mỹ, các cô gái choai choai thích mặc áo hở rốn, hoặc xâm rốn, đôi khi tôi bắt gặp các cô có bầu cũng khoe rốn.

Úc là một quốc gia đa văn hóa, đa chủng tộc, số Úc đen rất ít. Dân Úc hiền hòa và hiếu

khách, không phớt tình như dân Ảng Lê. Đất rộng: 7,692,030 km² bằng 25 lần Việt Nam, người thưa: 20,033,780 chỉ bằng 1/4 dân số Việt Nam, dân cư hầu hết tập trung ven biển, còn giữa là sa mạc.

Nhờ đất rộng, nhiều khoảng xanh, nhiều đất để dành (land reserve), lộ giới được dự trữ rộng rãi. Trên một số xa lộ cũng có lối dành riêng cho người cưỡi ngựa, đi xe đạp và đi bộ. Dù lái xe gì, kể cả xe chân, người lái xe luôn giữ tay trái. Số tử vong về tai nạn xe cộ rất ít, trong năm 2003 là 81 (riêng tại ACT là 0), trong khi số tử vong tại Việt Nam trong cùng thời kỳ là 11,820.

Xen lẫn giữa khu gia cư, dọc theo bờ suối, rạch là những lối đi dành cho người đi bộ. Đi bộ trong khung cảnh thiên nhiên trong lành, không tiếng động cơ đối với tôi là môn thể thao thú vị, nhưng chỉ phải tội là ruồi nhiều về mùa hè. Ruồi ở đây rất hỗn, cứ nhắm mặt mà bám. Thủ tướng Howard vừa đọc diễn văn, vừa xoa tay đuổi ruồi, còn bàn dân thiên hạ đuổi ruồi bằng tay, bằng nhánh cây, đội nón gấn lục lạc hoặc xoa thuốc trên mặt, trên tay chân. Lúc đầu thấy mọi người vẫy tay, tôi tưởng dân Úc là dân tộc lịch sự nhất trên thế giới, sau đó, mới biết họ đuổi ruồi.

Người Úc tự hào về xứ sở thanh bình và sáng suốt. Thanh bình vì kể từ ngày lập quốc vào thế kỷ 17, họ không trải qua một cuộc chiến tranh lớn nào. Đời sống dễ dãi được tượng trưng bằng hình ảnh một người đàn ông, đầu đội nón rộng vành, mặc T sọc, quần sọc, tay cầm chai bia VB (Victoria beer, mà chúng tôi gọi đùa là bia vợ bỏ). Trừ tiệm ăn, chơi, các cửa hàng đều đóng cửa sau 6 giờ chiều. Công chức làm việc thông thả, (tôi không dám dùng chữ lè phè, sợ rằng có một số người phản

đôi), hầu như các công sở đều đóng cửa từ Giáng Sinh đến Tết tây. Cũng cần nói thêm, ngày 26/12 hàng năm là boxing day, ngày nghỉ lễ chính thức (boxing không phải là đấu bốc mà là đóng hộp những quà dư dưng sau Noel đem tặng cho cơ quan từ thiện hay người nghèo).

Không kể gì đến những phúc lợi xã hội dành cho người dân, ngay chế độ nhà tù cũng “thoải mái” hơn ở Mỹ. Truyện kể rằng tội nhân vừa mới được giải giao tới nhà tù mới, vì quá giờ ăn, ban Giám Đốc hỏi tù nhân thích ăn hamburger loại Mc Donald hay Burger King để còn đi mua. Trong một đồ án xây cất khám đường, kiến trúc sư dự trù xây thêm hòn non bộ để tù nhân khỏi mắc bệnh trầm cảm!

Còn sáng suốt vì chính phủ cho rằng họ có chính sách đối ngoại khôn khéo, kết thân với cả 2 cường quốc tại Thái Bình Dương: Tàu và Mỹ. Hôm trước tiếp đón Tổng Thống G. W. Bush của Hoa Kỳ, hôm sau tung bừng đón tiếp Chủ tịch Hồ Cẩm Đào của Trung Quốc. Úc là quốc gia theo chế độ đại nghị. Hoạt động song song với nội các đương quyền tại cấp tiểu bang cũng như liên bang, cũng có nội các đối lập gồm Thủ Lãnh đối lập (tương đương với Thủ Tướng) và các Bộ Trưởng đối lập. Tới ngày bầu cử, ai không đi bầu sẽ bị phạt tiền, nên bà con ta sốt sắng đi bầu đông.

Về giao thông và du lịch, có phần tiện lợi hơn Mỹ. Làng xóm (suburbs) dù xa xôi hẻo lánh đến đâu đều có phương tiện chuyên chở công cộng. Trên xe buýt có chỗ dành riêng cho các bà nội trợ hay du khách để đồ nặng. Tôi ưng ý nhất là tài xế chịu thối tiền. Chả bù bên New Orleans, mỗi lần đi xe mà quên tiền cắc, tôi phải giờ tờ giấy bạc lên cao, nhìn quanh hành khách xem ai có tiền lẻ đổi không.

Phần đông đô thị lớn đều có xe buýt, xe lửa, xe điện (tram). Xe tram rất hiện đại, mua ở Đức, hành khách tự động mua vé, tự động bấm máy (validate), không có nhân viên soát vé trên xe. Trong mỗi toa, đều có băng điện tử báo nhà ga sắp tới. Chả bù khi đi du lịch tại một số nước khác, tôi cứ phải ngoái cổ nhìn ra ngoài, đọc tên nhà ga để kịp thời bước ra. Riêng tại Meo Bann, những điểm tham quan đều có cảm nang chỉ dẫn đi bằng xe nào, tới

trạm số mấy thì bước ra. Rất tiện cho du khách, khỏi mất thì giờ kiếm tên đường, nhiều khi kiếm mãi mà cũng không thấy bảng tên đường, như lần tôi đến thăm điện Postdam, năm 2002 tại Đức.

Về thể thao, họ có nhiều môn chơi khác Mỹ như cricket, phóng tarongbourgh ...Cricket gần giống như baseball, được quần chúng hâm mộ, năm nào cũng có những trận đấu sôi nổi hào hứng giữa các nước thuộc khối Liên Hiệp Anh. Còn tarongbourgh giống như cái lao hình thước thợ, khí cụ cổ truyền của các thổ dân. Một khi phóng đi, nó sẽ trở về vị trí cũ. Tôi tập ném hoài, nó cứ đi không hề trở lại. Khí cụ này cũng như didgeredo (loại tù và dài) với những hình trạm trổ công phu đều được bày bán tại các cửa tiệm.

Một điểm khác cần đề cao là chỗ nào cũng có toilet (nhà vệ sinh) sạch sẽ và miễn phí. Đôi chỗ trang bị tiểu máng giống như ở Trung Quốc, Việt Nam vậy.

Tôi và anh bạn thường đi bộ quanh Gò Đầm (Gordon), một làng nhỏ thuộc ACT, vừa trò chuyện những cái khác biệt giữa 2 lục địa. Chỉ đây thép phơi quần áo sau vườn, anh nói:

-Đó cũng là một cái khác biệt. Dân quê ở đây ít dùng máy sấy, họ dùng sào phơi quần áo, vừa tiện, vừa tiết kiệm năng lượng. Còn nhiều cái khác khác như về từ ngữ:

- take out là to go bên Mỹ
- to let = for rent
- deposit = down
- chemist = pharmacy
- post shop = post office (vì ngoài dịch vụ bưu điện, họ bán thêm văn phòng phẩm, đồ lưu niệm ...)

-Trên cửa kính của tiệm ăn, nhất là tại khu thương mại Việt Nam, đề 3 chữ lớn BYO là gì? Tôi hỏi.

-BYO = bring your own, nghĩa là mình có quyền mang rượu đến tiệm uống.

Anh còn cho biết dân Úc hay gọi tắt các địa danh như:

Tuggeranong gọi là Túc Nong

Queanbeyan gọi là Quin Bi ...

Đang mãi mê truyện trò, một con chim ác (magpie) bắt thần sà xuống tấn công tôi theo kiểu “tiên hạ thủ vi cường” (nó sợ bắt con) ,

cũng may tôi đội nón nên không hề hấn gì. Anh còn cho biết chính phủ khuyến cáo du khách cũng như dân chúng nên đội nón hoặc che dù về mùa này.



Kangaroo

Chợt có bầu đoàn Kangaroo (đại thụ) băng đường xuống suối kiếm nước, tôi trở mắt nhìn. Tại Mỹ, tôi chỉ thấy chúng trong sở thú. Dọc theo xa lộ băng rừng, đều cắm bảng “kangaroo crossing, slow down!”, giống như deer crossing bên Mỹ. Thấy kangaroo ôm con nhảy xồm, anh đổ tôi:

-Quốc hiệu Úc là gì?

-Chắc là kangaroo.

Hôm đi thăm siêu chợ Queen Elizabeth tại Meo Bann, tôi thấy thịt kangaroo bày bán, giống như một tồn bên nhà.

-Đúng một nửa, ngoài kangaroo, còn có đà điều Úc (emu) được khắc hình trên quốc hiệu.

Đến tiểu bang nào tôi cũng muốn ghé thăm cộng đồng người Việt.

Tổng số người Việt khoảng 250,000, tập trung tại bang NSW: 150,000, Victoria: 90,000. Tại liên bang cũng như tiểu bang đều có ban Đại Diện Cộng Đồng với nhiệm kỳ 2 năm. Các ban Đại Diện đang ở vào giai đoạn “ăn cơm nhà vác gà voi”, mong rằng tình trạng chia rẽ vì lợi danh sẽ không xảy ra như tại một vài tiểu bang Hoa Kỳ mà chúng tôi gọi là cái nghiệp chướng của dân tộc.

Tại Sydney, NSW, đồng bào tập trung tại 2 thị trấn Bankstown và Cabramatta. Tại Meo Bann, Victoria, họ quây quần tại 3 thị xã: Richmond, Springvale và Footscray. Khu thương mại người Việt ồn ào náo nhiệt, những tiệm ăn, cửa hàng dịch vụ, tội ác... không thua kém gì Mỹ, nghĩa là trăm hoa đua nở, trăm nhà lên tiếng. Tới Cabramatta, tôi mất nhiều thì giờ đi tìm kiếm trụ sở ban Đại Diện Cộng Đồng. Hỏi thăm đồng hương, tôi nhận được câu trả lời “Không biết” hoặc “nghe nói ở đường John”.

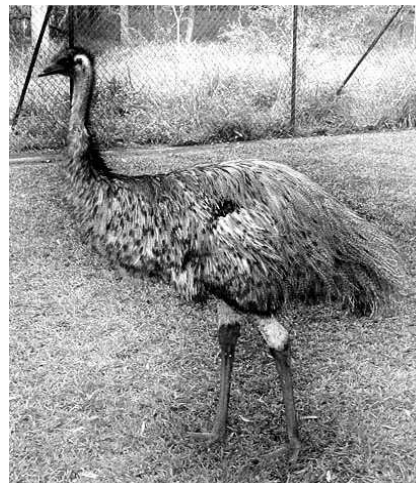
Về truyền thông, có tới 2 đài phát thanh tiếng Việt, một của SBS, đài nhà nước, phát thanh mỗi ngày một giờ, một của ông Nguyễn Đình Khánh. Còn báo chí nhiều đêm không xuể được bày bán tại cả chợ ta lẫn chợ Úc như Chiêu Dương, Việt Luận, Saigon Times, VN Thời nay, Chuông Saigon ...Nói làm sao nổi vui mừng của tôi khi thấy bảng quảng cáo cỡ 3m x 4m viết bằng tiếng Việt “..xin đừng hút thuốc lá...” trên đường xe tram từ Wiley Park đến Sydney. Ở đây tiếng Việt hiếm thấy, không phổ cập như tại San Jose, Việt ngữ có mặt từ thùng rác cho đến máy bỏ phiếu điện tử.

Cuối năm 2003, cộng đồng người Việt tại Úc đã thành công trong việc phản đối đài SBS tiếp vận đài VT4 của Hà Nội. Cuộc biểu tình kéo dài 2 tháng với số người tham dự lên tới 13,000. Kết quả SBS phải hủy bỏ chương trình VT4.

* * *

Trong suốt thời gian tại Úc, tôi đã đi thăm hầu hết các cộng đồng người Việt miền Đông Úc, tham dự nhiều lễ hội, các sinh hoạt tôn giáo, văn hóa và xã hội. Hòa mình trong dòng người cùng huyết thống, tôi đi để tìm hồn thiêng sông núi, tinh hoa dân tộc. Tôi thật sự bơ vơ, lạc lõng.

Tuy vậy, chuyến đi du lịch lần này quả là vô giá đối với tôi vì giấc mơ tôn giáo “một Thượng Đế, một tôn giáo, một nhân loại” đã bắt đầu lộ dạng trên nền trời. 🏯



Emu